

Sygn. akt V U 1355/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: star. sekr. sądowy Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2016 r. w Legnicy

sprawy z wniosku J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o przeliczenie emerytury

na skutek odwołania J. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 12 listopada 2015 r.

znak (...)

oddala odwołanie

SSO Regina Stępień

Sygn. akt V U 1355/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 listopada 2015 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. przeliczył wnioskodawcy J. S. podstawę wymiaru emerytury na podstawie art. 111 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i jednocześnie odmówił mu ponownego ustalenia wysokości emerytury na podstawie art. 110a cyt. ustawy, wskazując, iż nowo ustalony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury nie przekroczył 250%.

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawca zarzucił, iż organ rentowy niesłusznie do ustalenia podstawy wymiaru składek za lata 1961 – 1967 i 1981 – 1983 przyjął kwoty obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia. Podał, że w okresie od 14 września 1961 r. do 31 marca 1967 r. pracował w (...) Przedsiębiorstwie (...) w T. i w okresie tym jego zarobki były wyższe niż obowiązujące wówczas wynagrodzenie minimalne. Natomiast w okresie od 25 marca 1981 r. do 29 marca 1983 r. był zatrudniony na budowie eksportowej w Libii i w związku z tym organ rentowy do wyliczeń za ten okres powinien był przyjąć wynagrodzenie zastępcze, tj. wynagrodzenie pracownika zatrudnionego w Krakowie na takim samym lub podobnym charakterze, w jakim był zatrudniony przed wyjazdem na eksport. Podnosząc powyższe, wnioskodawca wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i ponowne ustalenie wysokości emerytury na podstawie art. 110a cyt. ustawy emerytalnej.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu powołał się na te same argumenty, co w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił:

Wnioskodawca J. S., ur. (...), jest uprawniony do dwóch emerytur górniczych przyznanych decyzjami z dnia 13 listopada 1990 r. i z dnia 31 marca 2006 r. Jako świadczenie korzystniejsze wypłacana jest druga emerytura. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto dochód, który stanowił podstawę wymiaru składek z 3 lat kalendarzowych, tj. z okresu od 1 stycznia 1978 r. do 31 grudnia 1980 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 262,96% i został ograniczony do 250%.

W związku ze składanymi wnioskami, pierwsze emerytura wnioskodawcy była przeliczana poprzez doliczenie okresów składkowych przebytych po przyznaniu świadczenia.

Wnioskiem z dnia 20 października 2015 r. ubezpieczony zwrócił się do organu rentowego o ponowne ustalenie wysokości emerytury w oparciu o art. 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Do wniosku dołączył zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu: za lata 1967 – 1976, 1977 (wyliczone na podstawie akt osobowych pracownika) i za lata 1981, 1983 – 1990 (wystawione na podstawie kartotek zarobkowych).

Organ rentowy, rozpatrując ww. wniosek ubezpieczonego, na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach ubezpieczeniowych, dokumentów dołączonych do wniosku oraz przyjmując za okresy: od 14 września 1961 r. do 30 stycznia 1967 r., od 25 marca 1981 r. do 29 marca 1983 r., od 10 maja 1999 r. do 30 listopada 2000 r. oraz od 15 marca 2001 r. do 15 marca 2004 r., wynagrodzenie minimalne, ustalił wskaźnik wysokości podstawy wymiaru, z uwzględnieniem wynagrodzenia uzyskanego po części po przyznaniu emerytury, w dwóch wariantach:

- z 10 kolejnych lat kalendarzowych 1995 – 2004, wybranych z 20 lat kalendarzowych, tj. 1995 – 2014, poprzedzających bezpośrednio rok zgłoszenia wniosku o przeliczenie – wwpw wyniósł 16,65%;
- z 20 lat kalendarzowych, tj. 1967 – 1968, 1973 – 1981, 1983 – 1990, 2003, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu – wwpw wyniósł 159,43%.

Decyzją z dnia 12 listopada 2015 r. –zaskarżoną w niniejszej sprawie– ZUS Oddział w L. odmówił wnioskodawcy ponownego ustalenia wysokości emerytury w oparciu o art. 110a ustawy emerytalnej, ponieważ nowo ustalony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury nie przekroczył 250%.

/ **bezsporne** , a nadto dokumenty z akt emerytalnych wnioskodawcy oraz z akt osobowych wnioskodawcy/

Wnioskodawca J. S. w okresie od 14 września 1961 r. do 31 stycznia 1967 r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) (dawniej w: (...) Przedsiębiorstwie (...)). Roczne wynagrodzenie wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w ww. Przedsiębiorstwie wynosiło:

- w 1961 r. – 3.024 zł,
- w 1962 r. – 10.080 zł,
- w 1963 r. – 10.080 zł,
- w 1964 r. – 10.080 zł,
- w 1965 r. – 10.184 zł,
- w 1966 r. – 24.893 zł,

- w 1967 r. – 1.300 zł.

W czasie zatrudnienia w (...) S.A. w L. wnioskodawca osiągał wynagrodzenie roczne: w 1967 r. – 19.008 zł, w 1968 r. – 20.736, w 1969 r. – 20.736 zł, w 1970 r. – 20.736 zł, w 1971 r. – 20.736, w 1972 r. – 22.752 zł, w 1973 r. – 44.928 zł, w 1974 r. – 47.040 zł, w 1975 r. – 47.232 zł, w 1976 r. – 47.232 zł, w 1977 r. – 47.232 zł, w 1978 r. – 134.164 zł, w 1979 r. – 174.750 zł, w 1980 r. – 192.538 zł, w 1981 r. – 71.098 zł.

W okresie od 25 marca 1981 r. do 30 marca 1983 r. ubezpieczony przebywał na budowie eksportowej w Libii. Jego wynagrodzenie za czas kontraktu wynosiło:

- za okres od 25 marca 1981 r. do 31 grudnia 1981 r. – 153.062 zł,
- za rok 1982 – 405.345 zł i
- za okres od 1 stycznia 1983 r. do 30 marca 1983 r. – 143.874 zł.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy ustalony w oparciu o zarobki z 20 najkorzystniejszych lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, tj. z 1966 r., 1973 – 1990, 2003 wynosi 181,87%.

Dowód: opinia biegłego sądowego z zakresu ubezpieczeń społecznych k. 25-33v

dokumenty z akt emerytalnych wnioskodawcy oraz z akt osobowych wnioskodawcy

Sąd zważył:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 110a ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.jedn.: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 z późn. zm.), wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15, z uwzględnieniem art. 110 ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art. 15 ust. 5, jest wyższy niż 250%. Ustalenie wysokości emerytury zgodnie z ust. 1 może nastąpić tylko raz (ust. 2 ustawy).

Wysokość emerytury podlega zatem ponownemu ustaleniu od podstawy wymiaru emerytury przeliczonej w myśl art. 110a ustawy emerytalnej, gdy zostaną spełnione łącznie następujące warunki:

1. do ponownego obliczenia podstawy wymiaru emerytury wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe, przypadającą w całości lub w części po przyznaniu emerytury, tj. z okresu:
 - kolejnych 10 lat kalendarzowych przypadających w ostatnich 20 latach kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie wysokości emerytury od przeliczonej podstawy wymiaru,
 - dowolnie wybranych przez emeryta 20 lat kalendarzowych, w których podlegał on ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie wysokości emerytury;
2. nowo ustalony wskaźnik wysokości podstawy jest wyższy niż 250%.

Stosownie do treści § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. z 2011 Nr 237, poz. 1412), środkiem dowodowym

stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

W rozpoznawanej sprawie ubezpieczony kwestionował wysokość swoich zarobków podanych przez pracodawców na drukach Rp-7. Początkowo kwestionował lata 1961 – 1967 i 1981 – 1983, a po otrzymaniu opinii biegłego – także lata 1968 – 1980. Zarzucał, że w latach 1961 – 1967 niesłusznie przyjęto mu tylko podstawową kategorię zaszeregowania, podczas gdy on w tym czasie pracował w systemie akordowym, co zdecydowanie zwiększało jego wynagrodzenie co najmniej czterokrotnie w stosunku do stawki podstawowej. Zaś w latach 1968 – 1980 pracował jako górnik strzałowy pod ziemią i jego zarobki stanowiły 260% w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia i niezgodne z prawdą są druki Rp-7 określające jego zarobki za ww. okres poniżej przeciętnego wynagrodzenia.

W judykaturze ugruntowany jest pogląd, zgodnie z którym do ustalenia wysokości emerytury winna być przyjmowana faktyczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne; w przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację zastępczą znajdującą się w jego aktach osobowych, tj. umowy o pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia – w takim jednak wypadku uwzględnić można tylko takie składniki, które są pewne, stałe, wypłacane były w danym okresie i w określonej wysokości; wysokości wynagrodzenia lub danego składnika tego wynagrodzenia nie można ustalać w sposób przybliżony, ale musi to być ustalenie pewne – na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego (por. wyrok SA w Lublinie z dnia 1 października 2015 r., III AUa 205/15, LEX nr 1817534, wyrok SA w Poznaniu z dnia 3 czerwca 2015 r., III AUa 535/14, LEX nr 1781979, wyrok SA we Wrocławiu z dnia 31 marca 2015 r., III AUa 1807/14, LEX nr 1814849, wyrok SA w Łodzi z dnia 5 listopada 2013 r., III AUa 260/13, LEX nr 1416043, wyrok SA w Szczecinie z dnia 4 czerwca 2014 r., III AUa 1136/13, LEX nr 1504458). Jak słusznie podkreślił Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 20 listopada 2014 r. (III AUa 113/14), przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalenie wynagrodzenia w sposób przybliżony lub prawdopodobny. Odwoływanie się do zarobków innej osoby, czy też adekwatności wynagrodzenia z uwagi na staż pracy czy kwalifikacje, co do zasady będzie miało charakter hipotetyczny i niepewny. Pensja różnych osób może się różnić mimo wielu cech wspólnych, różne też czynniki wpływają na nią w kolejnych latach, a ustalenie w tym zakresie musi być pewne.

W sprawie, w której dokonuje się obliczenia wysokości emerytury, gdzie należy ustalić wysokość podstawy składek, rzeczą sądu jest dokładne ustalenie wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez ubezpieczonego w danym okresie. Zarobki za poszczególne miesiące i wybrane lata kalendarzowe wskazane muszą być w sposób niebudzący wątpliwości w ściśle określonej kwotowo wysokości i odprowadzonych od nich składek na ubezpieczenie społeczne. Nie jest natomiast możliwe przeliczenie wysokości emerytury w oparciu o hipotetyczne lub uśrednione wysokości zarobków. Nie można zatem sztucznie na cały okres zatrudnienia odwołującego w wskazanym powyżej czasie, przenieść wysokości zarobków odwołującego np. z kilku wybiórczych lat (por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 6 sierpnia 2015 r., III AUa 1878/14). W wyroku z dnia 29 października 2015 r. (III AUa 822/15) Sąd Apelacyjny w Gdańsku przyjął, że do wyliczenia świadczenia emerytalnego może zostać uwzględnione wynagrodzenie uzyskane w akordzie tylko wtedy, jeżeli jego wysokość zostanie w sposób pewny ustalona. Ciężar dowodu na tę okoliczność obciąża wnioskodawcę.

W przedmiotowej sprawie byli pracodawcy ubezpieczonego wystawili stosowane dokumenty (Rp-7) potwierdzające wysokość osiągniętych przez wnioskodawcę zarobków w latach od 1961 do 1990 r. Dokumenty te pracodawcy wystawili w oparciu o dostępną dokumentację osobową wnioskodawcy: umowy o pracę, angaże i inne dokumenty zawarte w aktach osobowych ubezpieczonego oraz dokumentację płacową – za te lata, za które się ona zachowała. W oparciu o te zaświadczenia (druki Rp-7) organ rentowy dokonał stosownych wyliczeń wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy. Biorąc pod uwagę zarobki wnioskodawcy z 20 najkorzystniejszych lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu (1967 – 1968, 1973 – 1981, 1983 – 1990, 2003) wwpw wyniósł jedynie 159,43%, a więc nie przekroczył 250%. Podobnego wyliczenia dokonał powołany w niniejszej sprawie biegły sądowy operujący na danych pochodzących z akt osobowych wnioskodawcy oraz na dokumentach

znajdujących się w aktach emerytalnych ubezpieczonego. Według wyliczeń biegłego sądowego z zakresu ubezpieczeń społecznych, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy ustalony w oparciu o zarobki z 20 najkorzystniejszych lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, tj. z lat: 1966 r., 1973 – 1990, 2003, wynosi 181,87%. Skoro zaś – zarówno wedle wyliczeń ZUS, jak i biegłego sądowego – wppw nie przekroczył progu 250%, o którym mowa w cyt. wyżej art. 110a ust. 1 ustawy emerytalnej, nie było podstaw do ponownego ustalania wysokości świadczenia J. S..

Niczego w tym zakresie nie zmieniły nieoparte żadnymi dowodami twierdzenia ubezpieczonego, że pracował w systemie akordowym i jego wynagrodzenie w latach 1961 – 1967 stanowiło czterokrotność stawki wynagrodzenia podstawowego, jak i jego twierdzenia, że jako górnik strzałowy pod ziemią w latach 1968 – 1980 uzyskiwał zarobki stanowiące 260% w stosunku do wynagrodzenia przeciętnego. Jak wskazano wyżej, ustalenia dotyczące wynagrodzenia w sprawie o wysokość świadczenia emerytalnego muszą być pewne i niebudzące wątpliwości. Nie można ustalać składników tego wynagrodzenia w sposób hipotetyczny, porównywać do zarobków innych pracowników lub do zarobków tego samego ubezpieczonego ale z innych lat. Tego typu działania są niedozwolone i nie znajdują oparcia w prawie. Z dokumentów zaś zgromadzonych w niniejszym postępowaniu nie sposób ustalić wynagrodzenia ubezpieczonego w kwotach przewyższających kwoty wskazane przez biegłą sądową w opinii wydanej na potrzeby niniejszego postępowania.

W tym miejscu dodatkowo jeszcze wskazać można, że zarobki wnioskodawcy z okresu jego pracy na budowie eksportowej w Libii (w latach 1981 – 1983) wykazane zostały na druku Rp-7 zgodnie z jego wnioskiem zawartym w odwołaniu, tj. jako kwoty wynagrodzenia przysługującego w tych okresach pracownikowi zatrudnionemu w kraju w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim pracownik był zatrudniony przed wyjazdem za granicę (tzw. wynagrodzenie zastępcze). Powyższe znajduje uzasadnienie w treści § 10 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz.U. z 1898 r. Nr 11, poz. 63 z późn. zm.).

Mając na uwadze powyższe, w tym w szczególności niemożliwość wykazania w sposób pewny i niebudzący wątpliwości wszystkich składników wynagrodzenia ubezpieczonego w spornych okresach (poza wynagrodzeniem w stawce podstawowej), rodzaju tych składników, okresów, w których przysługiwały, okresów, kiedy były wnioskodawcy wypłacane oraz czy i kiedy odprowadzono od nich składki na ubezpieczenia społeczne – z uwagi na brak dokumentów powyższe okoliczności potwierdzających, w rozpoznawanej sprawie nie było podstaw do innych ustaleń dotyczących wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy w spornych okresach niż wynikające z druków Rp-7 oraz z treści rzetelnej i sporządzonej prawidłowo opinii biegłego sądowego. W takim stanie rzeczy, przyjmując za miarodajne do przeliczeń zarobki ubezpieczonego wynikające ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (tj. druków Rp-7, dokumentów z akt osobowych oraz z treści opinii biegłego), stwierdzić należało, iż wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy w najlepszym wariantcie, tj. ustalony w oparciu o zarobki z 20 najkorzystniejszych lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, czyli z lat: 1966 r., 1973 – 1990, 2003, wynosi 181,87%, a zatem nie przekracza 250%, który to warunek jest jednym z wymogów niezbędnych do ponownego ustalenia wysokości świadczenia w oparciu o art. 110a ustawy emerytalnej.

Z powyższych względów, zdaniem Sądu, organ rentowy zasadnie –zaskarżoną decyzją– odmówił wnioskodawcy prawa do ponownego ustalenia wysokości emerytury w oparciu o cyt. wyżej przepis. Dlatego też odwołanie J. S. –jako niemające uzasadnionych podstaw– podlegało oddaleniu, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.
